УДК [330.332+330.341.1]»71» (477)

Бондар-Підгурська Оксана Василівна
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту
Полтавський університет економіки і торгівлі
Bondar-Pidhurska Oksana
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Management
Poltava University of Economics and Trade
ORCID: 0000-0001-7792-4023

Курзанцев Дмитро Володимирович
аспірант
Полтавського університету економіки і торгівлі
Kurzantsev Dmytro
Postgraduate Student of the
Poltava University of Economics and Trade
ORCID: 0009-0007-0060-1112

Бакланов Станіслав Олексійович
аспірант
Полтавського університету економіки і торгівлі
Baklanov Stanislav
Postgraduate Student of the
Poltava University of Economics and Trade
ORCID: 0009-0004-6529-5193

DOI: 10.25313/2520-2294-2024-9-10291

НОВЕ ПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В СИТУАЦІЯХ ВІЙНИ, ПОВОЄННОЇ ЇЇ РОЗБУДОВИ ТА СВІТОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

NEW INDUSTRIAL PRODUCTION AS A DRIVER OF NATIONAL ECONOMY DEVELOPMENT IN THE SITUATIONS OF WAR, POST-WAR RECONSTRUCTION AND WORLD COMPETITION

Анотація. *Вступ. На тлі занепокоєння прогресивного європейського істеблішменту загрозою надлишку дешевого китайського експорту в статті актуалізовано необхідність посилення конкурентоспроможності промислового виробництва як драйверу розвитку національної економіки та забезпечення її стійкості в ситуаціях війни, повоєнної розбудови та світової конкуренції.*

Мета статті – розгляд, обґрунтування та позиціонування нового промислового виробництва як драйвера розвитку економіки України в період війни, повоєнної її розбудови та світової конкуренції, а також розробка заходів щодо реалізації цього процесу.

У процесі здійснення дослідження було використано наукові методи: аналізу та синтезу; табличний; візуалізації, логічного узагальнення результатів.

Результати. Обґрунтовано доцільність остаточного узгодження та затвердження на державному рівні переліку стратегічно важливих галузей національного господарства, а також застосування жорсткого корпоративного контролю під

час залучення іноземних інвестицій як джерела їх розбудови. Рекомендовано під час залучення вітчизняних і закордонних інвестицій дотримуватися правила гармонійного розвитку – 61.8:38.2. Запропоновано перелік стратегічних галузей промисловості гармонізувати з існуючими видами безпеки та життєво важливими інтересами населення країни. Обґрунтовано можливість підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки в період війни та повоєнної її відбудови на засадах розвитку промислового виробництва Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0, котрі доповнюючи одна одну, стають основою реалізації цілей сталого розвитку, а також формують стійкі тенденції резильєнтності та «зеленого переходу». На основі вивчення праць прогресивної наукової спільноти рекомендовано формулу успіху для України: розвиток нового промислового виробництва, національної промисловості, знаходження джерел власних інновацій, інвестування в інфраструктуру, науку та освіту, що передбачає заміну сировинної моделі економіки на виробничо-інноваційну.

Перспективи та подальші дослідження. Наголошено, що розвиток інноваційної діяльності стратегічно важливих галузей промисловості стає основою стійкості економіки України в ситуаціях війни та повоєнної її розбудови. При цьому, вказано на проблеми зі збутом продукції, що потребує оптимізації процесів логістики та активної роботи в цьому напрямі.

Ключові слова: *розвиток, промисловість, національна економіка, ситуація війни, повоєнна розбудова економіки, світова конкуренція.*

Summary. *Introduction. Against the backdrop of the progressive European establishment's concern about the threat of an oversupply of cheap Chinese exports, the article highlights the need to strengthen the competitiveness of industrial production as a driver of national economic development and ensure its sustainability in situations of war, post-war reconstruction and global competition.*

The purpose of the article is to consider, substantiate and position new industrial production as a driver of development of Ukraine's economy during the war, post-war reconstruction and global competition, and also to develop measures to implement this process.

In the course of the study, the following scientific methods were used: analysis and synthesis; tabular; visualization; and logical generalization of results.

Results. The expediency of finalizing and approving at the State level the list of strategically important sectors of the national economy, as well as the application of strict corporate control in attracting foreign investment as a source of their development, is substantiated. It is recommended that when attracting domestic and foreign investment, the rule of harmonious development – 61.8:38.2 – should be followed. It is proposed to harmonies the list of strategic industries with the existing types of security and vital interests of the country's population. The possibility of increasing the level of competitiveness of the national economy during the war and its post-war reconstruction on the basis of the development of industrial production of Industry 4.0 and Industry 5 is substantiated.

Based on the study of the works of the progressive scientific community, the author recommends a formula for success for Ukraine: development of new industrial production, national industry, finding sources of own innovations, investing in infrastructure, science and education, which involves replacing the raw material model of the economy with a production and innovation model.

Prospects and further research. It is emphasized that the development of innovative activities of strategically important industries becomes the basis for the sustainability of Ukraine's economy in situations of war and post-war reconstruction. At the same time, the author points out the problems with sales of products, which requires optimization of logistics processes and active work in this direction.

Key words: *development, industry, national economy, war situation, post-war economic development, global competition.*

Постановка проблеми. Нещодавно міністр фінансів Франції Бруно Ле Мер висловив своє хвилювання з приводу того, що уся світова економіка нині знаходиться під загрозою надлишку дешевого китайського експорту: «У нас є проблема — Китай виробляє все більше і більше дешевих промислових товарів, і це може становити загрозу не лише для ЄС, не лише для США, але й для глобальної світової економіки». Поряд із цим, керівництво Китаю також піддалося різкій критиці щодо його участі в глобальній системі торгівлі на зустрічі міністрів фінансів G-7 в Італії. Саме там Ле Мер наголосив на необхідності країн-членів посилити обмін інформацією та створити спільну оцінку промислової практики Китаю, а також наголосив на доцільності тенденції щодо об'єднання провідних промислово розвинених країн з метою більш жорсткої та згуртованої боротьби з надлишковими потужностями Китая, котрі, на їхню думку, загрожують національним виробникам ЄС. Оскільки Україна намагається пори нинішні складності органічно інтегруватися у ЄС, вищевикладені загрози для неї теж є актуальними і розширюють перелік вже існуючих. При цьому, акцентовано, що ЄС має всі необхідні інструменти для відновлення рівних умов гри — потенційні мита ЄС, які плануються значно нижчими, ніж недавно введені США, і повинні ґрунтуватимуться на іншому підході в рамках правил і процедур Світової організації торгівлі [1].

У зв'язку із цим актуалізується питання щодо необхідності виявлення основних напрямів розвитку нового промислового виробництва України,

інструментів і методів підвищення рівня його конкурентоспроможності, пошуку джерел інвестицій в умовах нових викликів і загроз. При цьому, варто визначити роль промислового виробництва як драйвера розвитку національної економіки в ситуаціях війни, повоєнної розбудови та світової конкуренції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань розвитку промисловості займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці: Амоша О., Антонюк В., Базилюк Я. [2], Бондар-Підгурська О. [7; 8; 10; 13], Галасюк В. [8], Длигач А., Жаліло Я. [2], Коломієць О. [2], Новікова О., Якименко Ю. [12] та ін. Незважаючи на наявність великої кількості наукових праць з цієї проблематики недостатньо вивченими залишаються питання щодо розвитку нового промислового виробництва, як драйвера національної економіки, а також комплексна оцінка цих процесів в умовах війни, повоєнної розбудови та світової конкуренції відсутня. Все це створило передумови для формування мети статті.

Мета статті — розгляд, обґрунтування та позиціонування нового промислового виробництва як драйвера розвитку економіки України в період війни, повоєнної її розбудови та світової конкуренції, а також розробка заходів щодо реалізації цього процесу.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження стали матеріали офіційних сайтів що стосуються питань зазначеної проблематики, а також праці українських авторів, що досліджують науково-практичні питання у сфері менеджменту. У процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу (під час вивчення праць прогресивної наукової спільноти і розробці шляху для успіху України); табличний (під час визначення напрямів розвитку національного промислового виробництва в контексті можливостей задоволення ЖВІ за пріоритетами); візуалізації (під час відображення впливу корпоративного управління та залучення інвестицій на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки), логічного узагальнення результатів (під час формування висновків).

Логічно-структурну схему наданого дослідження можна подати так: «***виокремлення ключових перешкод*** розвитку та накопиченню потенціалу промисловому виробництву України в умовах війни, посилення технологічних викликів і світової економічної конкуренції» — «***висвітлення чинників***, які негативно та найвідчутніше вплинули на діяльність підприємств в умовах воєнного часу» — «***обґрунтування доцільності гармонізації*** переліку стратегічних галузей промисловості з існуючими видами безпеки та життєво важливими інтересами (ЖВІ) населення країни» — «***візуалізація впливу корпоративного управління*** та залучення інвестицій на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки: формат реалізації виробничо-інноваційної моделі розвитку економіки».

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження праць сучасних фахівців [2] дозволило дійти висновку щодо ключових перешкод розвитку промисловому виробництву України та накопиченню його потенціалу в умовах посилення технологічних викликів і світової економічної конкуренції нині є: «1) недостатній базовий промисловий потенціал для розвитку високо- і середньотехнологічних виробництв, що забезпечують високі темпи зростання доданої вартості у промисловості; 2) неефективність ресурсоспоживання в промисловості; 3) нерозвиненість національної інноваційної системи як підґрунтя для здійснення технологічного прориву у промисловості; 4) слабкість інституційного середовища розвитку промисловості» [2, с. 177]. До всього, з початком війни РФ проти України посилилася загроза зниження не лише рівня задоволення життєво важливих інтересів населення України, але і стійкості національної економіки через поглиблення її технологічного відставання.

Поряд із цим, серед чинників, які негативно вплинули діяльність підприємств в умовах воєнного часу — понад половини опитаних вказали на проблеми зі збутом продукції (рис. 1).

Узагальнені перешкоди та проблеми існування нової промисловості як драйвера розвитку національної економіки ситуаціях війни, повоєнної її розбудови та світової конкуренції обумовили доцільність і необхідність державної підтримки стратегічних її галузей.

Так, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України (Мінстратегпром) ще у 2020 р. представило проєкт постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) *«Про деякі питання розвитку промислового комплексу України»* [4], де було виокремлено перелік 17 стратегічних галузей промисловості — «стратегічно важливих для економіки і безпеки держави сфер економічної діяльності, перелік і підпорядкування яких затверджується рішенням КМУ… До цього переліку ввійшли: ОПК, ПЕК, АПК, ГМК, транспортна промисловість, сфера телекомунікацій та зв'язку, авіаційна та ракетно-космічна, машинобудівна, хімічна, харчова, легка, скляна та порцеляно-фаянсова, меблева та деревообробна, поліграфічна, геологорозвідувальна, фармацевтична галузі, будівництво та виробництво будівельних матеріалів». Станом на березень 2023 р. постанову прийнято не було». Нині фактичним легітимним переліком стратегічних галузей промисловості вважають той, про який ідеться в постанові *«Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 127»* від 03 листопада 2021 р. № 1143 [5], де до стратегічних галузей промисловості належать оборонно-промисловий комплекс, авіаційна, космічна, машинобудівна (у т.ч. суднобудівна), металургійна та хімічна галузі [6].

На нашу думку, перелік стратегічних галузей промисловості варто гармонізувати з існуючими

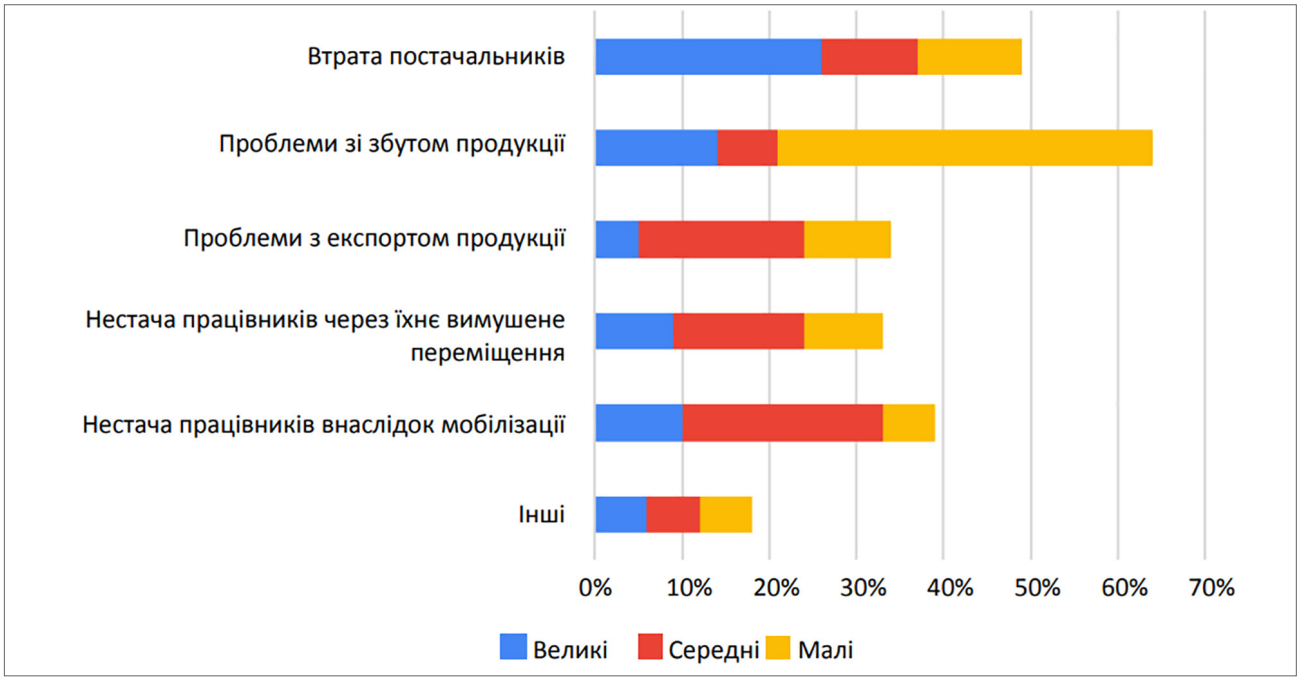

Рис. 1. Візуалізація чинників, які негативно та найвідчутніше вплинули на діяльність підприємств в умовах воєнного часу, %

Джерело: адаптовано авторами на основі вивчення ресурсу [3, с. 9]

видами безпеки та життєво важливими інтересами населення країни. Наприклад, професор Немченко В. В. визначає продовольчу безпеку, як «здатність задовольняти потреби населення в продовольстві в умовах обмежених фінансових, екологічних можливостей держави згідно з науково обґрунтованими нормами, індивідуальних особливостей людини та її платоспроможності на рівні цін. Таке визначення продовольчої безпеки значно ширше і свідчить, що її ще не досягли майже усі країни світу» [7, с. 180; 8]. І це доводить, що харчова промисловість має бути у переліку стратегічно важливих. І так з іншими видами промислового виробництва.

Широке коло галузей, внесених до переліку стратегічно важливих, на нашу думку, має відповідати наявній ресурсній базі й реальним можливостям надання державної підтримки їм, а також повинно тісно корелюватися із пріоритетами технологічного розвитку країни (табл. 1).

На сучасному етапі вищим національним економічним інтересом сталого соціально-орієнтованої держави, що збігається з конституційно закріпленою вищою національною цінністю, має бути забезпечення розвитку людини, сталого зростання рівня та якості його життя і благополуччя на основі дотримання його прав і свобод, забезпечення безпеки, стимулювання його відповідальності; демократичного розвитку країни.

Це основа формування стратегічних завдань економічної політики країни, за своїм змістом, які є інтегрованим виразом життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави. Разом з тим, ієрархія національних економічних інтересів, їх часові, просторові та швидкісні параметри можуть змінюватися разом зі змінами внутрішніх і зовнішніх умов, однак з урахуванням реалій дня нинішнього доцільно запропонувати розвиток національного промислового виробництва в контексті можливості задоволення ЖВІ за пріоритетами (табл. 1).

Запропоновані напрями розвитку національного промислового виробництва за пріоритетами ґрунтуються на експертному методі дослідження, та дозволяють виокремити актуальні напрями задоволення ЖВІ переважної більшості населення країни, а також розробити відповідні програми їх реалізації в межах рамкового документу «Горизонт-2020» [9].

При цьому, ми підтримуємо думку прогресивних вітчизняних економістів стосовно того, що «Україні стратегічно потрібен перехід від аграрної економіки до виробничої, який дозволить їй стати активним учасником і гравцем глобального світу, і це одне із перших завдань, яке маємо бути виконано після війни… Україна є донором людей та сировини для більш успішних країн, зокрема, для країн ЄС, які є виробниками. І майже всі ці країни досягали свого процвітання, дотримуючись одного єдиного принципу: розвиток власного виробництва, власної промисловості, створення власних інновацій, інвестування в інфраструктуру, науку та освіту» [10]. Отже, це класичний шлях успіху для України. Країна, котра використовує лише переваги надані природою, буде приречена на бідність. Враховуючи те, що успіх будь-якої країни залежить також і від економічної спеціалізації є очевидною необхід-

Таблиця 1

Розвиток національного промислового виробництва в контексті можливостей задоволення ЖВІ за пріоритетами

	ЖВІ	Можливості задоволення ЖВІ
1	Особиста безпека, свобода слова, друку, доступ до інформації	Перегляд Конституції, стратегії НБ
2	Здоров'я (збереження, попередження захворювань, лікування)	Виробництво ліків, медобладнання
3	Житло	Виробництво будматеріалів, виробництво обладнання для зростання продуктивності будівельних робіт, і т.п., нові технології будівництва
3	Харчування	Виробництво продуктів харчування, виробництво сільгосппродукції на промисловій основі (АПК)
4	Робота	Збільшення робочих місць
5	Матеріальне становище, включаючи фінансове (доходи, з / п)	Зростання продуктивності праці, випереджальний розвиток виробництв предметів споживання
6	Екологія середовища проживання	Зменшення ризиків захворювань, переробка відходів, використання місцевої сировини і т.ін.
7	Освіта, наука	Відтворення кадрів-професіоналів для освоєння високих технологій V і VI технологічних укладів
8	Умови роботи та відпочинку, (дозвілля)	Інфраструктура, туризму, спорту
9	Успіх в житті (досягнення життєвих цілей), задоволення ЖВІ, включаючи духовні	Створення суспільства морально і фізично здорових, гідних особистостей

Джерело: адаптовано авторами на підставі вивчення ресурсу [9]

ність зміни існуючої моделі аграрної економіки на виробничо-інноваційну.

Крім того, розвиток інноваційної діяльності стратегічно важливих галузей промисловості стає основою стійкості економіки України саме в період війни та повоєнної її розбудови. Тобто, забезпечення стійкого економічного зростання в Україні потребує «широкої реіндустріалізації на основі техніко-технологічної та інноваційної модернізації. Це забезпечить зміцнення конкурентних позицій української промисловості на внутрішньому та зовнішньому ринках в умовах стрімкої інтеграції Індустрій 4.0 та

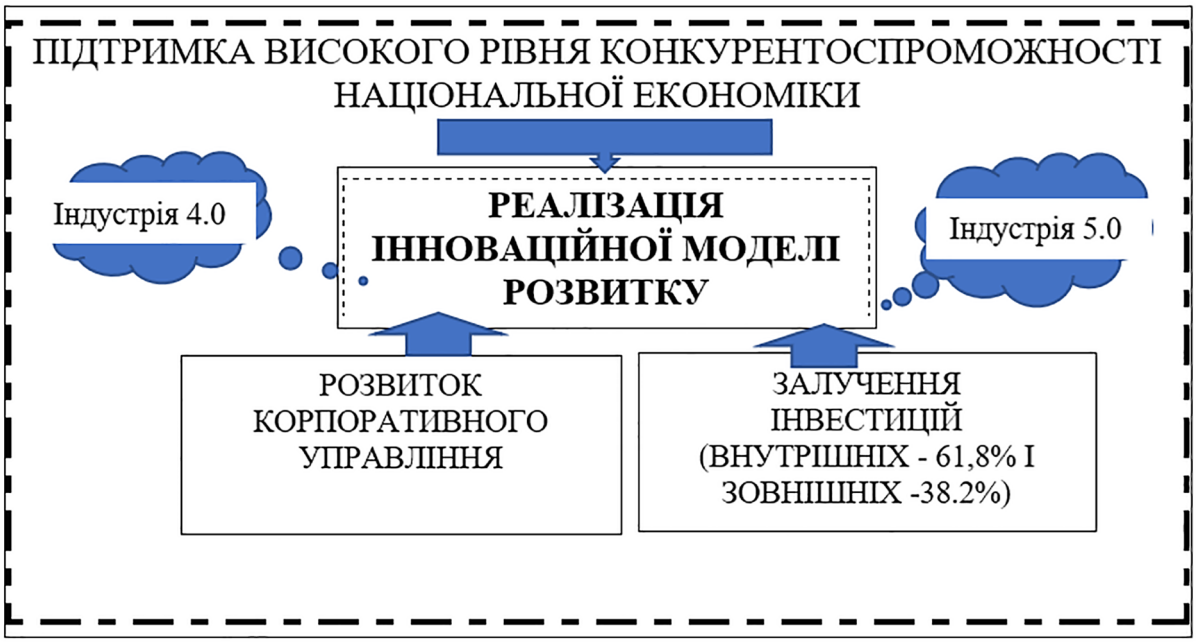

Рис. 2. Візуалізація впливу корпоративного управління та залучення інвестицій на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки: формат реалізації виробничо-інноваційної моделі розвитку економіки

Джерело: адаптовано авторами на підставі опрацювання інформаційного ресурсу [12]

5.0 до «традиційних» секторів економіки. Конкуренція за економічний простір та ресурси вимагатиме від України істотно збільшити інвестування в освіту, дослідження та розробки, а також інфраструктуру, будівництво, логістику. Це потребуватиме кардинальної зміни інвестиційної політики з метою відновлення мотивації до інвестування та збільшення частки валового нагромадження у ВВП» [2, с. 173].

Отже, період війни та повоєнної розбудови економіки України посилює значення питання підтримки її конкурентоспроможності, забезпечення високого рівня чого можливе лише на основі реалізації інноваційної моделі розвитку економіки, що обумовлено ефективністю корпоративного управління та достатністю залучених інвестицій. При чому, залучення вітчизняних і закордонних інвестицій має орієнтуватися на співвідношення 61.8:38.2 [11] (рис. 2).

Середовище реалізації обраної стратегічної моделі розвитку економіки України становлять нині Індустрія 4.0 та Індустрія 5.0. Так, Індустрія 4.0 (Industry 4.0) — це магістральна тенденція «Четвертої промислової революції», яка здійснюється нині. Характерними особливостями Industry 4.0 є глобальна автоматизація виробництва, де управління процесами реалізується в форматі реального часу та враховуючи зміни динамічного зовнішнього середовища. «Кіберфізичні системи створюють віртуальні копії об'єктів фізичного світу, контролюють фізичні процеси і приймають децентралізовані рішення. Вони здатні об'єднуватися в одну мережу, взаємодіяти, самоналагоджуватися та самонавчатися.

Важливу роль відіграють інтернет-технології, що забезпечують комунікації між персоналом та машинами. Підприємства виробляють продукцію відповідно до вимог індивідуального замовника, оптимізуючи собівартість виробництва» [13].

Фахівці щодо реалізації цілей сталого розвитку на засадах Індустрії 4.0 виокремлюють чотири основні технології, втілення котрих викликає революційні зміни:

1) *інтернет речей* (Internet of Things, IoT). Передбачає використання Інтернету з метою обміну інформацією між людьми та різними «речами» («розумний будинок»);

2) *цифрові екосистеми*. Формуються як єдине ціле із програмних систем, фізичних об'єктів, керуючих контролерів (ортодоксальні інженерні моделі гармонізовані з комп'ютерними);

3*) великі дані* (Big data) або аналітика великих даних (Data Driven Decision). Передбачає можливість отримання суб'єктом управління оброблених даних (як результату «оцифрування» фізичного світу), аналізу і прийняття рішення. Максимально великі обсяги інформації обробляються комп'ютерами із застосуванням технологій Artificial Intelligence (штучного інтелекту) і хмарних обчислень;

4) *цифрові платформи*. Це складні інформаційні системи, котрі відкриті до використання клієнтам і партнерам з метою управління бізнес-процесами, інтеграції інтернету речей у фізичні бізнес-процеси, аналізу і прогнозування стану обладнання [13].

Індустрія 5.0 прагне поєднати людські здібності, передові технології та дбайливе ставлення до екології. Вона є ототожненням п'ятої промислової революції, яка передбачає втілення соціальних та екологічних аспектів у виробництво, на відміну від Індустрії 4.0, де людська праця підмінюється автоматизованими технологіями, штучним інтелектом, а її основною метою є отримання максимальної ефективності. Зауважимо, що Європейська комісія розглядає Індустрію 5.0 як «можливість промисловості стати більш стійкою та адаптованою шляхом підвищення соціальної ролі, а також оптимізації ланцюгів поставок» [13–14].

Отже, Індустрія 4.0 та Індустрія 5.0 доповнюють одна одну, допомагаючи реалізувати цілі сталого розвитку, формуючи стійкі тенденції резильєнтності та «зеленого переходу». Саме в цьому середовищі можливо забезпечити конкурентоспроможність національної економіки в період війни та повоєнної її відбудови за умову зміни сировинної моделі економіки на виробничо-інноваційну. Національному істеблішменту варто усвідомити, що Україні стратегічно потрібен перехід від аграрної економіки до нової виробничої, котрий дозволить їй стати активним учасником і гравцем на глобальному ринку, і це одне із перших завдань, яке ми маємо ставити перед собою після війни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на основі аналізу та синтезу інформаційних джерел і наукових праць уточнено обґрунтовано доцільність розбудови нового промислового виробництва як драйвера розвитку економіки України та необхідності підвищення рівня її конкурентоспроможності в умовах зростаючої світової конкуренції, війни та повоєнної розбудови.

При цьому зроблено акцент, що розвиток інноваційної діяльності стратегічно важливих галузей промисловості має бути основою стійкості економіки України.

Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності національної економіки можливе лише на основі реалізації інноваційної моделі розвитку економіки, що обумовлено рівнем ефективності корпоративного управління та достатнім обсягом залучених інвестицій. При чому, залучення вітчизняних і закордонних інвестицій має орієнтуватися на співвідношення 61.8:38.2.

Визначено середовище забезпечення рівня конкурентоспроможності національної економіки в період війни та повоєнної її відбудови, котре знаходиться у напрямі опанування Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0, що сприяє реалізації цілей сталого розвитку України, формуючи стійкі тенденції резильєнтності та «зеленого переходу» за умови зміни сировинної моделі економіки на виробничо-інноваційну.

Література

1. Франція попереджає, що китайська промисловість загрожує світовій економіці. *Офіційний сайт: ТОВ «Мінфін-Медіа»*. 2008–2024. URL: https://minfin.com.ua/ua/2024/05/28/127839332/ (дата звернення: 05.08.2024).

2. Тридцять років Незалежності України: соціально-економічні підсумки та стратегічні візії майбутнього: аналіт. доп. / [Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, О. О. Коломієць та ін.]; (за наук. ред. д-ра екон. наук. Я. А. Жаліла). Київ : НІСД, 2021. 324 с.

3. Діяльність вітчизняних підприємств під час війни в Україні: дослідження реального стану та потреб (липень 2022). К. : Центр ресурсоефективного та чистого виробництва, 2022. 23 с.

4. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України. *Офіційний сайт: Facebook.com. 2023.* URL: https://www.facebook.com/photo/?fbid=112621477336036&set=pcb.1126215906 (дата звернення: 05.08.2024).

5. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 127 : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1143. *Офіційний сайт: zakon.rada.* 2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1143-2021-%D0%BF#Text (дата звернення: 05.08.2024).

6. Проблеми та перспективи розвитку стратегічних галузей промисловості України. *Офіційний сайт: НІСД* (Національний інститут стратегічних досліджень). 2019–2023. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/problemy-ta-perspektyvy-rozvytku-stratehichnykh-haluzey-promyslovosti (дата звернення: 05.08.2024).

7. Немченко В. В. Продовольча безпека України. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2012. Т. 2, № 4 (70). С. 179–182.

8. Бондар-Підгурська О. В. Кошман В. А. Розвиток інноваційної діяльності стратегічно важливих галузей промисловості в період війни та повоєнної розбудови економіки України. *Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції* (28 вересня 2023 року, м. Одеса). Одеса, 2023. С. 98–100. URL: http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13268 (дата звернення: 05.08.2024).

9. Бондар-Підгурська О. В. До питання задоволення життєво важливих інтересів як критерію сталого інноваційного соціально-орієнтованого розвитку економіки. *Інноваційна економіка.* 2015. № 4 (59). С. 30–36.

10. Галасюк В. Рецепт економічного дива для України. *Офіційний сайт: Економічна правда.* 2005–2023. URL: https://www.epravda.com.ua/columns/ 2023/11/7/706321/ (дата звернення: 05.08.2024).

11. Бондар-Підгурська О. В. Гармонізація відносин власності промисловості України в контексті інноваційного соціально орієнтованого розвитку. *Економіка розвитку*. 2013. № 1 (65). С. 52–57.

12. Бондар-Підгурська О. В., Бакланов С. О., Кошман В. А., Лободін О. О. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки: корпоративне управління та залучення інвестицій. *Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: X Міжнародна науково-практична конференція* (15 грудня 2023 року, м. Маріуполь). Київ: Маріупольський державний університет (МДУ), 2023. 289 с. С. 128–131. URL: http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13313 (дата звернення: 05.08.2024).

13. Industry 4.0. *Офіційний сайт: IT-Entrtprise*. 2023. URL: https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/industry-4 (дата звернення: 05.08.2024).

14. Індустрія 5.0: Інтеграція людських навичок в передові технології. *Офіційний сайт: Інформаційний портал Кіровоградщини.* 2023. URL: https://gre4ka.info/zhyttia/74858-shcho-take-industriia-5-0-ta-iak-vona-mozhe-dopomohty-u-povoiennii-vidbudovi/ (дата звернення: 05.08.2024).

References

1. Frantsiia poperedzhaie, shcho kytaiska promyslovist zahrozhuie svitovii ekonomitsi. *Ofitsiinyi sait: TOV "MinfinMedia".* 2008–2024. URL: https://minfin.com.ua/ua/2024/05/28/127839332/ [in Ukrainian].

2. Trydtsiat rokiv Nezalezhnosti Ukrainy: sotsialno-ekonomichni pidsumky ta stratehichni vizii maibutnoho: analit. dop. / [Ia. A. Zhalilo, Ya. B. Bazyliuk, O. O. Kolomiiets ta in.]; (za nauk. red. d-ra ekon. nauk. Ya. A. Zhalila). Kyiv: NISD, 2021. 324 s. [in Ukrainian]

3. Diialnist vitchyznianykh pidpryiemstv pid chas viiny v Ukraini: doslidzhennia realnoho stanu ta potreb (lypen 2022). K.: Tsentr resursoefektyvnoho ta chystoho vyrobnytstva, 2022. 23 s. [in Ukrainian].

4. Ministerstvo z pytan stratehichnykh haluzei promyslovosti Ukrainy. *Ofitsiinyi sait: Facebook.com*. 2023. URL: https://www.facebook.com/photo/?fbid =112621477336036&set=pcb.1126215906 [in Ukrainian].

5. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 sichnia 2019 r. № 127: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.11.2021 № 1143. *Ofitsiinyi sait: zakon.rada.* 2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1143-2021-%D0%BF#Text [in Ukrainian].

6. Problemy ta perspektyvy rozvytku stratehichnykh haluzei promyslovosti Ukrainy. *Ofitsiinyi sait: NISD (Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen).* 2019–2023. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/problemy-ta-perspektyvy-rozvytku-stratehichnykh-haluzey-promyslovosti [in Ukrainian].

7. Nemchenko V. V. Prodovolcha bezpeka Ukrainy. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Seriia: Ekonomichni nauky.* 2012. № 4 (70). T.2. S. 179–182 [in Ukrainian].

8. Bondar-Pidhurska O.V. Koshman V.A. Rozvytok innovatsiinoi diialnosti stratehichno vazhlyvykh haluzei promyslovosti v period viiny ta povoiennoi rozbudovy ekonomiky Ukrainy. *Aktualni problemy menedzhmentu: teoretychni i praktychni aspekty: materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (28 veresnia 2023 roku, m. Odesa). Odesa, 2023. S. 98–100. URL: http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13268 [in Ukrainian].

9. Bondar-Pidhurska O.V. Do pytannia zadovolennia zhyttievo vazhlyvykh interesiv yak kryteriiu staloho innovatsiinoho sotsialno-oriientovanoho rozvytku ekonomiky. *Innovatsiina ekonomika.* 2015. № 4 (59). S. 30–36 [in Ukrainian].

10. Halasiuk V. Retsept ekonomichnoho dyva dlia Ukrainy. *Ofitsiinyi sait: Ekonomichna pravda.* 2005–2023. URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2023/11/7/706321/ [in Ukrainian].

11. Bondar-Pidhurska O.V. Harmonizatsiia vidnosyn vlasnosti promyslovosti Ukrainy v konteksti innovatsiinoho sotsialno oriientovanoho rozvytku. *Ekonomika rozvytku.* 2013. № 1 (65). S. 52–57 [in Ukrainian].

12. Bondar-Pidhurska O.V., Baklanov S.O., Koshman V.A., Lobodin O.O. Zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky: korporatyvne upravlinnia ta zaluchennia investytsii. *Osoblyvosti intehratsii krain u svitovyi ekonomichnyi ta polityko-pravovyi prostir: X Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* (15 hrudnia 2023 roku, m. Mariupol). Kyiv: Mariupolskyi derzhavnyi universytet (MDU), 2023. 289 s. S. 128–131. URL: http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13313 [in Ukrainian].

13. Industry 4.0. *Ofitsiinyi sait: IT-Entrtprise.* 2023. URL: https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/industry-4 [in Ukrainian].

14. Industriia 5.0: Intehratsiia liudskykh navychok v peredovi tekhnolohii. Ofitsiinyi sait: *Informatsiinyi portal Kirovohradshchyny.* 2023. URL: https://gre4ka.info/zhyttia/74858-shcho-take-industriia-5–0-ta-iak-vona-mozhe-dopomohty-u-povoiennii-vidbudovi/ [in Ukrainian].